

Hur uttrycker sig elever i åk 3 om lärande?

Tre klasser på en låg- och mellanstadieskola i Göteborgsområdet har under vårterminens senare del arbetat med en storyline om forntiden. Under denna tid har jag intervjuat de flesta elever i två av de tre klasserna, det vill säga alla som hade fått förälders tillstånd. Några av eleverna intervjuades individuellt, men de flesta är intervjuade två och två. Det gav ett friare samtal och eleverna hjälptes åt att minnas vad de varit med om.

När jag skrivit ut och läst alla intervjuerna framkom vissa mönster och dessa har jag också presenterat för eleverna. De var mycket intresserade av att se resultatet av undersökningen och jag kunde ställa en del följdfrågor.

Storyline är en pedagogisk metod som innebär att eleverna är engagerade i skolarbetet i egenskap av att vara en karaktär, en "gubbe". Eleverna lär om forntiden genom att under lärarens ledning formulera och diskutera hur de tror att det kunde vara att leva på den här tiden. Man ställer hypoteser och diskuterar rimlighet och trovärdighet. I en storyline växer arbetet fram, synligt i klassrummet. Elevernas bilder och texter syns på väggarna i skolsalen. Det mesta av arbetet görs i grupp och även i den lilla gruppen fortsätter diskuterandet. Arbetet fortskrider under en längre tid och elever och lärare skapar tillsammans en berättelse som gör att kunskap erövrats i ett meningsfullt sammanhang.

I intervjuerna framkommer tydligt att eleverna anser att de lär sig mycket när de arbetar med storyline. Här följer en kort sammanfattning av innehållet i intervjuerna.

Hur lär jag mig bäst?

Fröken berättar/instruerar var det vanligaste svaret. Det visar på lärarens stora betydelse. När jag presenterade resultatet lyfte jag detta resultat ytterligare och då framkom att det inte bara var lärarens berättande som var viktigt, utan det var dialogen mellan lärare och elever. Själva muntligheten var i fokus. I svaren kunde jag inte se någon markant skillnad mellan pojkar och flickor eller i vilken klass de gick.

Här följer några citat från elevsvaren:

- Sara berättar och vi får svara på hur vi tror att något är. Att man inte bara sitter själv med sin egen text utan att man är med hela klassen. Och att hon förklarar för en så att man förstår.
- Det är bäst när fröken berättar, då får man in det i hjärnan.
- Jag lär mig bäst om man pratar om något, att det finns fantasi och att man samarbetar.

Av de 26 elever jag intervjuade var det endast en som sa att hen lär sig bäst genom att själv läsa i en bok.

Är det någon skillnad i hur man lär sig när man arbetar med storyline eller "som vanligt"?

Det eleverna lyfte fram var att de arbetar tillsammans och att det är roligt. Den eviga sanningen "man lär sig mer om det är roligt" var det många elever som poängterade.

Andra saker som flera olika grupper av elever uttryckte var att de levde sig in i arbetet med forntiden, att kunskapen blev som en berättelse, ett sammanhang.

Här följer några citat från elevsvaren:

- Storyline är roligt. Man läser inte bara långa texter och så man lever sig in i det.
- Vi har tema varje dag. Man kommer ihåg det bättre. Om vi inte hade haft tema forntiden hade vi lagt bara några dagar på forntiden.
- När man skapar tillsammans i klassen binder man ihop hela klassen. Alla är med. Dom bilderna eller modellerna man gör själv sitter ju inte ensamma utan tillsammans med alla andras. Det blir en gemensam stad. Det blir ett sammanhang.

Hur lär du dig om ni använder er av estetiska uttrycksformer i skolarbetet?

I en storyline är det vanligt att låta eleverna arbeta praktiskt, att åskådliggöra ett innehåll. Flera av eleverna uttryckte att de måste tänka mycket på detaljerna för att kunna göra en "riktig" bild, alltså en bild eller modell av ett stenåldersboende som stämmer med deras förförståelse. Lika många elever har vänt på det och säger att målandet/byggandet gör att de kan föreställa sig hur det var på den tiden. Det skapande arbetet gör att de får ett fokus i sitt tänkande kring forntiden. Musiken lyfts också fram som viktig för lärandet.

Några elevröster:

- Ja, jag lärde mig när vi gjorde vår plansch. Jag var tvungen att tänka på detaljer. Den finns hela tiden så att man kan se den.
- Jag lärde mig inte så mycket på att göra min karaktär. Den stora bilden så lärde jag mig mera för då fick vi gissa vad som var rimligt och så tog man bort grejer som inte var så troliga.
- Först så känns det som om att tankarna är i bakhuvudet, men när musiken är med känns det som om tankarna strävar att ta fram alla ens minnen och då vet man vad man skall göra. Musiken hjälper en att tänka också.

Hur hänger fakta och fantasi ihop?

De flesta svaren beskriver att man måste använda både fakta och fantasi för att lära sig nya saker. Klasserna har arbetat mycket med hypoteser och det är ett uttryck som eleverna självmant använder i sina svar. Det förklarar att många elever svarar - "hypoteser är också fantasi". Eleverna anser också att de blir mer kreativa av att kunna fantisera kring forntiden, de kommer på mer. De utgår från sina förkunskaper och gissar vidare. I storyline är detta ett givet moment och eleverna uttrycker sin uppskattning av detta sätt att arbeta.

Vid genomgången med eleverna imponerade en flicka som sa - "genom att fantisera kan vi sätta oss in i hur det var att leva på den tiden och försöka förstå varför de gjorde som de gjorde." Då kände jag att det kanske är när man är tio år som man är smartast;)

Jag har plockat ganska många citat när det gäller fantasi och fakta. Eleverna uttrycker sig mångordigt och deras svar är intressanta reflektioner kring lärande. Här markerar jag om det är ett flick- eller pojksvar genom att använda de traditionella färgerna blått och rött. De citat som handlar om Enben eller "mannan som kom till byn" utgår från en berättelse om en man som kom till elevernas forntidsby.

- Om man skriver fritt, så måste man ibland kolla för att se efter vad som är riktigt.
 - Man kan alltid använda fantasi. Man kan tänka hur man tror hur det är. Jag gillar att fantisera för då får man tänka själv.
 - Om jag har lärt mig något så kan jag fantisera vidare om hur någon gör något. Man måste nog få in båda, både fantasi och fakta. Då blir det lite roligare.
 - Kombinera fantasi och fakta. Det är som att du skall blanda youghurt och bär så att det blir en god youghurt. Jag tror att man kan blanda fakta och fantasi, men jag är inte helt säker. Om man fantiserar om att de gjorde mest kläder av hud och det visar sig att det är rätt då hänger fantasin ihop med faktan. Men är man forskare måste man ha fantasi för att kunna tänka om hur de levde. Man måste ha fantasi för att komma någonstans.
 - Vissa grejer i fantasin kanske är på riktigt. Kanske igår skrev vi om olika djur. Jag och en annan hade ekorre och då skrev min kompis att de kanske kunde göra tallrikar av hud, av ekorrhud och då så. Det kanske är sant. Det vet vi inte, men det är ju en möjlighet.
 - Det är ju mest med fakta. Då kan man få aha. Att man vet att det såg ut så där eller att de gjorde så på den tiden. Och så får man fantisera lite om hur det såg ut. Om man går in på såna här hemsidor så är det inte på alla som det finns bilder. Då får man liksom fundera ut en bild i sitt eget huvud. Annars kan man tänka in mer saker i de bilder man ser. Det går ju också. Jag har faktiskt varit i ett slott där typ hälften var nerrasat, men det var uppbyggt typ så att man inte skulle skada sig. Då kunde man fantisera hur det kunde ha sett ut.
 - När man pratar om mannen som kom till byn fantiserar man också, men man kan ju inte använda för mycket fantasi så att man tänker att han skall plocka godis i träden. Det skall vara lite rimligare. Lite kopplat till verkligheten. I berättelsen så tänker man på att han inte är ren. Man tänker på hur dom hade det. Hur rena var dom? Vi vet inte exakt hur de såg ut. De kan ju se helt annorlunda. Våra gubbar är skäggiga för de hade ju ingen rakapparat.
 - Det är väldigt viktigt. När vi skulle lära oss uppställningar. Hur man gör det. Ibland har vi kängurumatte och det är roliga kluringar där man till exempel skall hitta vägen. Det kan handla om roliga saker fast det är matte. Vi använder fantasin när vi skulle göra gubbar i temat. Min gubbe har likadana öron som i Avatar. Vi vet ju inte riktigt hur det såg ut i forntiden, så då använder vi lite fantasi för att försöka komma på det.
- Om man skulle betygsätta mellan 0-10 och 10 är bara fantasi så skulle skolarbete vara på fem alltså lika mycket fantasi som fakta. Fantasins gör det roligare. Det är jobbigare att lyssna om det bara är fakta än om det finns fantasi med, lite inlevelse. I vårt forntidsarbete så hänger fantasin ihop med fakta.
- berättelsen om Enben, då fick man fantisera om hans öde. Man kan inte riktigt veta vad som händer för så länge sedan, men man kan fundera. Fantasins skall vara ganska sannolik när man skall lära sig. Fantasi och verklighet kan inte bli exakt samma sak.
 -

Vad gör att du minns eller glömmet det du lärt dig?

Det är viktigt att komma ihåg det man lärt sig. För mig som vuxen är detta ett stort problem, men elever i åk 3 kunde inte se det. De hade inte så mycket att säga, men några citat finns ändå:

- För långt uppehåll, t. ex. sommarlov
- Om fröken upprepar sådant som är viktigt
- Jag glömmet aldrig något
- Man minns mest det som är kul/intressant
- Man glömmet ingenting, man kan rota fram det